

המצניע פרק עשירי שבת

צג.

עין משפט נר מצוה

יב א ב מיי פ"א מהל'
שנת הלכה זו:
ב ג מיי פ"א מהל' משכב
ומשכב הלכה זו:
כא ד עס הלכה זו:
כב ד עס הלכה זו:

תורה אור השלם

1 ואם נפש אחת תהקטא
בשגגה מעת הארץ
בעשיתה אמת ממצות ה'
אשר לא תעשנה ואשם:
ויקרא ד כו

מוסף פסוקות

א. דלא דמי עושה חצי
שיעור לשנים המתעסקין
בשיעור שלם. מוס' הלא"ס.
ב. פי שאין לך אנוס גדול
מזה. רמב"ם. ג. דלא
מתקבל למימד החשיב
יכול כיון שהוא בעל כח.
מוס' הלא"ס. ד. ושהחמירו
באיסוריה דרבנן דלמא
אתי למיעבד בידים.
רמב"ם. ה. ברשות היחיד
אית לך ודאי לטמיינהו
כספק בטומאה ברבי, ואי
קיימא נמי בהר"ד מימ'
להוי כוב המתהפך. מוס'
הלא"ס.

רב נסים גאון

זב שהיה מוטל על ה'
ספסליו או על ה' פגיונות
לאורכן טמאין להרחב
טהורין. ומה שדבר זה
מצינו בתוספתא זב שהיה
מוטל על ה' ספסלות להרחב
טהורות שאין אחד מהן
נמשכת לה. ומה שכתב
גורא חכמים אשר ישב
עליו, עד שינשא רובו עליו.

רבינו הגנאל (המשך)

תרי מיעוטי אינון ואם נפש
אחת תחטא בשגגה, אחת
לאו מיעוטא הוא, אלא נפש
תחטא, ומשפחה, חד ליה
עוקר וזה מניח, וחד ליהודי
שעשה בהוראת בית דין.
ובזמן שאחד יכול אחד
אינו יכול והוציאו (שניהם
מסורין) (ד"ה חייב). אמר
בז חטאת וחובל הוא לחייב
ואיך שאינו יכול לא קא
עבד מידי אלא מסייע
הוא ומסייע אין בו ממש.
ואיסתיב רב חסדא בכמה
סייעתא, וז"ש סימן. רב
זבד משמיה דרבא סייעיה
מהא דחגי בוב היה רובכ
ע"ז בהמה וד' מליות תחת
ד' רגלי בהמה טהורות
מפני שהיא יכולה לעמוד
על שלש, וחדשבת כל חזא
מסייעת ומסייע אין בו
ממש. וכי אמר רב יהודה
מסקירתא לעולם אימא לך
מסייעת יש בו ממש, ושאינ
בהמה כולי גופה מתחלה
רגל משויא ברעמא למעק
כליה גופיה, אהדרו ליה
לא זמנין עקרא הא זמנין
עקרא הא, וכיון דאפילו בעי
למעק כולי גופה מתחלה
עקרא זמנין עקרא
הא זמנין עקרא הא ולא
חזא בעינא הוא דעקרא, אי
היה אית ביה ממש במסייע
הוא זב דריכב על
היה בהמה כוב המתהפך
על ה' ספסליו לארכין ויש
דכך מתהפך עליון טמאין
דכל רגל מסייעת הוא
ספק אח מתעקרא וספק
הא מתעקרא, אלא אמרין
מסייעת יש בו ממש, ורב פפי
משמיה דרבא סייעתא מהא,

תל"תא מיעוטי בתיבי. והא נקטנ צעשונה צברייתא טפי מהקנ
משום שהוא מיעוטי אחרון צפסקוק ובהא פליגי ולא ידע
ר"י דלמאי נקטנ צברייתא דר' שמעון יחיד שעשאה חייב כו' ולא
נקטנ לישנא דלעיל העושה את כולה ולא העושה את מקצתה ושמה
לישנא דשנים שעשאה פטורין משמע
טפי אפי' זה אינו יכול זה אינו יכול:
חד למעוטי זה עוקר וזה מניח.
וזה כתב אות אחת וזה חזרו
וכתב אות שניה לא אינטרין קרא'
אלא להוציאה דה"ל אהכנסה ושהוא'
הוא דקפיד רחמנא וליחייב אפי' בלא
הנחה: ה"ג ורבי שמעון יחיד
שעשאה צבורא ד"ד לא לרין קרא
ב"ו. ג. ר"ש לעמיה דלמר יחיד שעשאה
צבורא ד"ד חייב כדפירש צקונטרס
דהא מנן כדפירש צ"ק דהוריות (ד' ג.)
הלך ועשה על פיהן זין הציאו כפרת'
זין לא כו' ר' שמעון פטור ומפרש
טעמא מולא צ"ד ארוס הוא:
אמר מר זה יבוא וזה אינו יבוא.
נראה לר"י דהאי אינו יכול
היינו אפי' בעל כח הרבה אלף שהוא
נושא הקורה צענין זה בני האי גוונא
שאלמלא אחר לא היה יכול לנושאה
לצדו כגון צאצב או תופשה צענין
זה שאינו יכול לנושאה לצדו דמה לנו
לכמו כיון דהשמה מיהא אינו יכול
לנושאה: ה"ה מיינייהו מיחייב. לא
צעי למימר שהי פטור אותו שיוכל
וליחייב צענין יכול דלין זו סברא אלף
קאמר לליחייב נמי אפי' יכול
כמו לר' יהודה ור"מ דלמרי לעיל זה
אינו יכול זה אינו יכול חייב:
אמר רב זבד משמיה דרבא אף
אנן נמי תנינא. פירוש

בעיגול של דבילה והוציאו לרשות הרבים
בקורה והוציאו לרה"ר רבי יהודה אומר אם
לא יכול אחד להוציאו והוציאו שנים חייבין
ואם לאו פטורין ר"ש אומר אע"פ שלא יכול
אחד להוציאו והוציאו שנים פטורים לכך
נאמר בעשתה יחיד שעשאה חייב שנים
שעשאה פטורין במאי קמיפלגי בהאי קרא
וואם נפש אחת תחטא בשגגה מעם הארץ
בעשותה ר"ש סבר תלתא מיעוטי בתיבי
נפש תחטא אחת תחטא בעשתה תחטא
חד למעוטי זה עוקר וזה מניח וחד למעוטי זה
יכול וזה יכול וחד למעוטי זה אינו יכול וזה
אינו יכול ורבי יהודה חד למעוטי זה עוקר
וזה מניח וחד למעוטי זה יכול וזה יכול וחד
למעוטי יחיד שעשאה בהוראת ב"ד (ו' ר"ש
יחיד שעשאה בהוראת ב"ד חייב ור"מ מי
כתיב נפש תחטא אחת תחטא בעשותה
תחטא תרי מעוטי בתיבי חד למעוטי זה
עוקר וזה מניח וחד למעוטי יחיד שעשאה
בהוראת ב"ד: אמר מר זה יכול וזה אינו
יכול דברי הכל חייב הי מנייהו מיחייב אמר
רב חסדא אזה שיכול דאי זה שאינו יכול מאי
קא עביד אמר ליה רב המנונא דקא מסייע
בהדיה אמר ליה דמסייע אין בו ממש אמר
רב זבד משמיה דרבא אף אנן נמי תנינא
היה יושב על גבי המטה וארבע מליות תחת
רגלי המטה טמאות מפני שאינה יכולה
לעמוד על שלש ור' שמעון מטהר ה' היה רובכ
על גבי בהמה וד' מליות תחת רגלי בהמה
טהורות מפני שיכולה לעמוד על ג' ואמאי
הא קמסייע בהדי הדדי לאו משום דאמרינן
מסייע אין בו ממש אמר רב יהודה מדיסקרתא
לעולם אימא לך מסייע יש בו ממש ושאיני
הכא דעקרה לה לגמרי וכיון דוימנין עקרה
הא ווימנין עקרה הא ליהוי כוב המתהפך מי
לא תנן ה' שיהיה מוטל על ה' ספסליו או
על ה' פגיונות דמנימין ליה המספק
טהורין ישן ספק מתהפך עליהן טמאין אלא
לאו משום דאמרינן מסייע אין בו ממש אמר
רב פפי משמיה דרבא אף אנן נמי תנינא
רבי

עיגול וקורה גדולים הן ואין אחד יכול להוציאו: ואם לאו. שיכול אחד
להוציאו: נפש חטאת. משמע נפש ולא נפשות: חד למעוטי זה עוקר.
מנשות הרבים: וזה מניח. ברשות היחיד דכל כמה דלא כתיב אלא
חד מיעוטי מסתברא דהאי הוא דממעט דהאי קעביד פלגא והאי
פלגא וליכא חד דמסייע כולה: וחד.
יתורא למעוטי אף על פי דעבדי כי
הדי דהאי עביד כולה והאי עביד
כולה ומיהו זה יכול זה יכול הוא
דממעט ללא אורחיה למעדה
צתרי: וחד. יתורא למעוטי תו זה
אינו יכול זה אינו יכול דאף על גב
דאורחיה למיעבד צתרי מעטינהו:
יחיד שעשה צבורא ד"ד. הורו צ"ד
שחלב מותר והלך היחיד ועשה על
פיהם לתנוס הוא ורבי שמעון
למעמיה דלמר צבוריה יחיד שעשה
צבורא ד"ד חייב: פרי מיעוטי
כתיבי. נפש אחת חד מיעוטי הוא
לדורחיה דקרא לאשמעתי הכי: זה
שיכול דאיהו עבדה כלולה: אין זו
ממש. מי שאינו אלף מסייע צדכ
ואם צל לעשותו לצדו אינו יכול לרין
זו ממש ולא חשיב מניד ולא מיפטר
אדך: אף אנו נמי פנינא. דמסייע
אין זו ממש: היה. זב יושב על גבי
מטה: וד' עליוס. טליתות: שאינה
יכולה לעמוד על ג'. וכיון דזה אינו
יכול זה אינו יכול כל אחד ואחד
כולי מעשה עביד ורבי מרס' הו
צענין שישא רובו עליו צת"כ"ט: ור'
שמעון מטהר. ר' שמעון למעמיה
דלמר זה אינו יכול זה אינו יכול
נמי אינו אלף כמסייע ופטור (ו' ג' ל"א
דצעי שיעור זביה לזה ושיעור זביה
לזה כלומר רובו של זב מכביד על כל
אחד ואחד ואפילו מסייע לא הוי):
כל אחד ואחד ה"ל רציעו ואינו אלף
מסייע וסתמא כר' יהודה דזה יכול
זה יכול קרי מסייע: דעקרה ליה
לגמרי. עוקרת הרגל מן הארץ ואפי'
מסייע לא הוי: ופרכינן ואי טעמא
משום דעקרה ליה קיון דוימנין דעקרה
האי ווימנין עקרה האי. וזכנ ג' איכא
לספוקי שמה הכדיעה עליה ולא עקרתן
למניניהו מספק כז' זה המספק
על ה' פגיונות דמנימין ליה המספק
פוגדאות. כמין חריטין כיסוי ארוכים
ונומנין כהן מעות וזלע"ו צדי"ש ורלוין
לשמש שפיכה עם מלאכתן שיושב
עליהם והם מלאות מעות ופוחת פיהם
ונוטל ואין כרין לומר לו עמוד ונעשה

מלאכתנו: לאורכן. כגון שהיה שוכב על מיעוטי או פרחקין ואורכו מוטל
על ה' אורכן: טמאים גרסינן צמאנה דטהרות. דיש לומר ככל אחת
מהן שישא רובו עליו פעמים על זו ופעמים על זו: לרחבן טהורין.
לפי שארכו מוטל על רחבן ואין רובו ישא על אחת מהן: ישן.
לו עליהן לרחבן: ספק נהפך. על ארכו ונמלא כולו נשען על אחת
מהן: טמאות. דכל חדא איכא למימר על זו ונתהפך אלמא מטמינן
טעמא משום דכולהו הוי כל חדא וחדא מסייע ואין זו ממש כן נראה
צעניי משנה זו. ורבותי גורסין לאורכן פטורין ופירשו טעמא
דלאורכן טהורין משום דלמאי שמה צנייהן שכז ולא עליהם
וקשאי לא איכ' לקולא תלינן דלמאי תני ספק נהפך טמאים:
הקוס
הזו טהורין כרעו הן טמאין ר"ש אומר ציחית טמאין פ"י כשאין אלף משכב אחד או מושב אחד צמרינן טהורין שאין כ"א נושא רובו:
היה רובכ ע"ג בהמה. צעומת איירי דאי צמלכת כל שעה עוקרת רגל האי ועומדת על ג' וטמא מה שמתמיהן שאינה יכולה לעמוד על
שמים: מפני שיכולה לעמוד על ג'. וה"ל כל רגל אינו יכול והג' אחרים יכולין: ובזמן דוימנין עקרה הא ווימנין הא איהוי
כוב המתהפך. והאפילו צרה"ר טמא: לאורכן טמאין. כן גרסו הקונטרס ופ"י דטמאין משום דאיכא למימר דכל אחד נושא
רובו עליו פעמים על זה ופעמים על זה לרחבן טהורין שאין רובו ישא על כל אחד מהן ולפי זה אחת כר"ש דצעי שיהא רוב
הזו ישא עליו ור"י אומר דמני למימר דלמאי אפילו כרצנן וטעמא דטהורות משום דה"ל כל אחד מסייע שאין זו ממש שיהא רוב
ישא הוה מני למיפדך דמטמינן לאורכן מספקא אלף יחיא ליה למיפדך מספיקא דמפרש זה טעמא אמאי טמאין:

(א) ל"ל ור' שמעון למעמי
דלמר יחיד ור'. רש"י
(ב) הוריות א. ג. א. ג'ל"א
קא. (ד) וצלה כו. (ה) זין
פ"ד מ"ו. (ו) ג"ז עס. (ז) עס
מ"ד. (ח) (דף כ. ג.) (ט) מנרע
מלכתא דחייס פיק ג.
(י) רש"י מ"ו.

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ור' שמעון
וכי' מסייע ופטור (ל"א
דצעי וכו' לא הוי חלמי' וזב
ס"א נמקס האי ל"א כי אינו
מפירש' אלף מפי' הוי:
(ב) ד"ה ופרכינן וכו' כוס
המתהפך על: (ג) ד"ה
לארכו וכו' מוטל על הרוב
וכי':

גליון הש"ס

תוס' ד"ה אמר רב זבד
וכי' ולא טריבא עמבד. עין
חולין ק"ג ע"ב כתיב' ד"ה
הא דרביה:

לעני רש"י

בריד"ש. ארנקים ארוכים.

מוסף רש"י

מסייע אין בו ממש. מי
שאינו עושה מלאכה משה
אלף מסייע וצלוו הוא
מתעבד (ב"צה כב.).

רבינו הגנאל

אית בעינן שנים שהוציאו
לחלא גוונא. כל אורח
מהן יכול לבדו להוציא
אלא שהוציאו שנים,
ר' מאיר מחייב והכמים
פטורים. זה [לבדן] אינו
יכול וזה [לבדן] אינו יכול
וכמתחברין שניהם יכולין
[נאי]: ונעוטר שניהם יחד
הוציאוהו, ר' מאיר ור'
יהודה מחייבין ור' שמעון
פטור. אחד יכול ואחד אינו
יכול דברי הכל [מי שיכול]
חייב. ותלמודא דשנים
שעשו טהורין מבשעותה,
בעושה את כולה אינו
בעושה מקצתה, [שנים
שעשו פטורים]. הא כיצד,
בזמן שכל אחד מהן יכול
כגון לגייה מבלגו ושבטיה
בכרכו וכתיבה בקולמס
דמנהנא כמלפא כל אחד
ואחד יכול [לעשותן] ואם
עשו שנים פטורין. אבל
כגון הוציאת עיגול של
דבילה דטוענא יקרא הוא,
או קורה דטוענא יקרא
היא, דכל חד באפי נפשיה
לא מצו ביה ושניהם מצי
בניה, ר' יהודה מטיב ור'
שמעון פטור. [ו]קא מפלגי
בתיבי קרא ואם נפש אחת
תחטא בשגגה [מעם הארץ]
בעשותה. ר"ש סבר תלתא
מיעוטיא בתיבי, נפש, אחת,
בעשותה. חד למעוטי זה
עוקר וזה מניח, כגון פשט
הניח את ידו לפניו ונתן
בעיניו לתוכה והוציאו. וחד
למעוטי זה יכול זה יכול.
וחד למעוטי זה אינו יכול
וזה אינו יכול. ר' יהודה
סבר זה אינו יכול זה אינו
יכול לא אימנא, ומיעוטא
שלישי לאפקורי יחיד וחיית
בהוראת ב"ד ופטור מן
הקרבן. וחיובי ב"ד כגון
האי נתנן נשאת ע"פ ב"ד
צנא ופטורה מן הקרבן,
שלא ע"פ ב"ד צנא וחיית
בקרבה. ור' שמעון אמר לך
יחיד שעשה בהוראת ב"ד
לא צריך קרא למעוטיה.
ור' מאיר דקא מחייב זה
יכול זה יכול, אמר לך